

Bir Olgu Sunumu ile Yorgun Mermi Kavramının Potansiyel Tehlikelerinin Değerlendirilmesi

65. BÖLÜM

Emre OĞUR
Büşra ÇELİK ARSLAN
Nergis CANTÜRK
Gürol CANTÜRK

GİRİŞ

Ateşli silahların havaya doğru ateşlenmesi sonucu namluyu terk eden mermi çekirdeği, ulaşabileceği azami yüksekliğe çıkmasının ardından yerçekimi ivmesinin etkisinde serbest düşme hareketine başlamakta ve bu hareketi yapan mermi çekirdeği “**yorgun mermi** (*falling bullet*)” olarak adlandırılmaktadır. Ülkemizde; özellikle kırsal bölgelerde düğün, kutlama, eğlence gibi faaliyetlerde ateşli silahlar ile havaya ateş etmek bir gelenek haline gelmiştir. Havaya doğru ateşlenen mermi çekirdeği, hareketini tamamlayıp yere düştüğünde, canlılara isabet edebilmekte, bunun sonucunda yaralanmalar, hatta can kayıpları meydana gelebilmektedir. Balistik uzmanları tarafından yapılan çalışmalar neticesinde, yorgun merminin canlıya isabet etmesi durumunda vücut dokusuna nüfuz edebileceği, morbidite ve mortaliteye sebep olabileceği vurgulanmaktadır. Ülkemizde meydana gelen yorgun mermi yaralanmalarının artmasıyla, kanun koyucu tarafından hukuki yaptırımların daha caydırıcı olması doğrultusunda adımlar atılmıştır. Ancak; bütün uyarı ve tedbirlere rağmen, dünyada ve ülkemizde yorgun mermi yaralanma ve ölümleri karşımıza çıkmaya devam etmektedir. Bu çalışmanın amacı; bir düğün sırasında havaya açılan ateş sonucu yaralanan ve tedavi sonrası ölümün gerçekleşmesinin ardından otopsi yapılan 10 yaşındaki bir olgu üzerinden yorgun merminin po-

tansiyel tehlikelerini deneysel bulgular ışığında ifade etmek, hukuk sistemimizdeki yaptırımları ortaya koymak, yorgun mermi kavramı ile ilgili toplumsal bir bilinç oluşturulması gerekliliğini vurgulamaktır.

Ateşli Silahların Tarihçesi ve Genel Bilgiler

Barutun yanması sonucu ortaya çıkan gaz basıncının etkisiyle çap ve ağırlıkları farklılık gösteren cisimlerin uzak mesafelere fırlatılabileceğinin keşfedilmesiyle birlikte “ateşli silah” kavramı ortaya çıkmıştır. Tarihte ilk ateşli silah kullanımının 1132 yılında Çin’in Fuijang şehrini ele geçirmeyi amaçlayan General Han Shizhong’ın ordusu tarafından gerçekleştirildiği kaydedilmiştir (1).

Ateşli silahlar, ilk defa tarih sahnesinde ortaya çıktıkları 12. yüzyıldan günümüze kadar geçen süreçte; kullanım amaçları, etki boyutları, çalışma prensipleri gibi hususlarda muazzam bir değişim ve gelişme göstermiştir.

Ateşli silahların hızla gelişmesi ve kullanım oranlarının artması sonucu ateşli silah, mermi ve hedef etkileşimini inceleyen **balistik bilimi** doğmuştur.

Balistik Bilimi

Ateşli silah mermi çekirdeğinin ateşlenmesi, namlu içerisindeki hareketi, namluyu terk edışı, hedefe ulaşınca kadar geçen süredeki hareketi ve hedef üzerindeki etkileri balistik biliminin ko-

ti ve beyin ile omurilikte kanamaya sebep olup torakal vertebra hizasında tespit edilen yorgun mermi kız çocuğunun ölümüne sebep olmuştur. Bu mermilerin baş yaralanmalarına sebep olmasının sıklığının ve baş yaralanması sonrası mortalitenin diğer vücut bölgelerine göre daha fazla oluşu 2018 yılında Kolombiya'da Abdali ve ark. tarafından düzenlenen derlemede de vurgulanmıştır. (13)

Yorgun mermi yaralanmalı olaylara dünya genelinde de rastlamak mümkündür. Örneğin, 1. Körfez Savaşı sonrasında Kuveyt'in Irak işgalinden kurtarılmasına ilişkin kutlamalar sırasında, havaya yapılan atışlar neticesinde 20 kişinin hayatını kaybettiği belirtilmiştir. Latin Amerika ülkelerinde yılbaşı kutlamaları sırasında havaya ateş edilme kültürü bulunmakta ve kayıtlara göre Porto Riko'da yılbaşı kutlamalarında her yıl ortalama 25 kişinin serbest düşen mermi çekirdeğiyle yaralandığı ve bunlardan 2'sinin hayatını kaybettiği ifade edilmektedir (5).

Benzer şekilde, Libya'nın Bingazi (*Benghazi*) şehrinde Kasım 2011-Şubat 2012 tarihleri arasında Libya Devrimi ardından yapılan kutlamalarda yorgun mermilerle yaralanan ve ölen kişilerin analiz edildiği çalışmada yirmi üç hasta raporlanmıştır. Bu kişilerin %65,2'sinin 14 yaşından küçük olduğu, %52,2 ile en çok alt ve üst ekstremitelerinden yaralandıkları ve iki kişinin ise öldüğü belirtilmiştir (14). Olgumuzun 10 yaşında oluşu ve bahsi geçen çalışmada da yorgun mermiden etkilenenlerin büyük bir kısmının 14 yaşından küçük olmasından hareketle, yorgun mermi kavramının geleceğin teminatı olan çocukların yaralanmalarına hatta ölmelerine sebep olduğu gerçeğinin altının çizilmesi önem arz etmektedir.

Irak'ta yorgun mermi sonrası kranial yaralanma geçiren otuz hastanın klinik seyrinin değerlendirildiği çalışmada da bilinçsizce atılan mermilerin dünya üzerinde yaygın olarak yaralanmalara neden olduğu bildirilmekte ise de bu problemin boyutlarını tam olarak belirleyebilmek adına konu ile ilgili daha geniş kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. (15)

Ülkemizdeki hukuk sisteminde yorgun mermi olaylarına sebep olan “meskûn mahalde ateş

etme” suçuna dair yasal düzenlemelerden ilgili bölümlerde bahsedilmiştir. Artan olaylar ve kamu vicdanının bu olaylardan rahatsız olması nedeniyle hukuk siteminde bu tür olaylara karşı daha caydırıcı tedbirlerin alınmış olması sevindirici olmakla birlikte, ülkemizde bazı bölgelerde, özellikle düğünlerde havaya ateş etme eyleminin bir türlü önüne geçilememektedir.

Oluşturabileceği vahim sonuçlar biliniyor olsa bile “nasıl olsa bir şey olmaz, insana nasıl denk gelecek o kadar alanda vb.” düşüncesiyle düğünlerde şarjörlerce mermi havaya atılmaktadır.

Kanun koyucunun aldığı caydırıcı tedbirler ve kolluk kuvvetlerinin denetim ve kontrol uygulamaları yaşanabilecek olaylara yönelik önleyici tedbirler oluştursa da üzücü olayların önüne geçilmesi ancak düğün/eğlence sahiplerinin bu konuda bilinçlenmeleri ve muhtemel tehlikelerin farkına varmalarıyla mümkün olacaktır.

Devletin yetkili organları ve çeşitli yasal kuruluşlar tarafından yapılacak bilgilendirme faaliyetleri, medyada yer bulacak kamu spotları ve hazırlanacak çeşitli afişlerin halkın çoğunlukla kullandığı bölgelerde çeşitli yerlere (*billboardlar, hastane koridorları, okullar, köy kahvehaneleri vb.*) asılmasının, halkın bu konuda bilinçlenmesine ve farkındalık düzeyinin artmasına katkı sağlayacağı ve yorgun mermi kaynaklı üzücü olayların önüne geçilmesinde anlamlı bir adım olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Wills, C. (2014). *The Illustrated History of Guns*. New York, NY: Skyhorse Publishing.
2. Uzar, A. İ., Ögünç, G. İ., & Özer, M. T. (2019). Penetran Ateşli Silah Yaralanmalarında Yara Balistiği. *JSGA Güvenlik Bilimleri Dergisi* (IDEF Özel Sayı), 53-77. doi:10.28956/gbd.551748.
3. Ögünç, G. İ. (2010). Balistik. O. Karakuş içinde, *Kriminalistik* (s. 88). Ankara: Adalet Yayınevi.
4. Rapkiewicz AV, Shuman MJ, Hutchins KD. (2014) Fatal wounds sustained from “falling bullets”: maintaining a high index of suspicion in a forensic setting. *J Forensic Sci*. 59(1): 268-270. doi:10.1111/1556-4029.12258.
5. Ögünç, G. İ., Özer, M. T., Coşkun, K., Eryılmaz, M., & Uzar, A. İ. (2013). Serbest Düşme Hareketi Yapan Mermi Çekirdeklerinin Yaralama Potansiyelleri. *Ulusal Travma Acil Cerrahi Dergisi*, 19(5), 392-397.

6. Hürriyet Gazetesi Web Sitesi (2020) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/12-gun-sonra-maganda-kursunu-damadi-oldurdu-41427185> Erişim Tarihi: 03.08.2020.
7. Milliyet Gazetesi Web Sitesi (2016) <https://www.milliyet.com.tr/gundem/balkonda-uyurken-kursun-isabet-eden-cocuk-oldu-2289355> Erişim Tarihi: 03.08.2020.
8. Milliyet Gazetesi Web Sitesi (2020) <https://www.milliyet.com.tr/milliyet-tv/yorgun-mermi-kurbani-cikti-video-6231204> Erişim Tarihi: 03.08.2020.
9. Siegel (2020) <https://www.forbes.com/sites/startswit-habang/2020/07/02/the-science-of-why-firing-your-gun-up-into-the-air-can-be-lethal/#320aa00dff65> Erişim Tarihi: 01.09.2020.
10. Di Maio, V. J. (2016). Gunshot Wounds. Practical Aspects of Firearms, Ballistics, and Forensic Techniques (3 b.). Boca Raton, FL: CRC Press.
11. Sailaranta, T., Honkanen, T., Laaksonen, A., & Siltavuori, A. (2013). Upwards Fired Bullet Terminal Velocity. *27th International Symposium on Ballistics*. Freiburg, Almanya.
12. Yargıtay Kararları (2012) Yargıtay Yüksek 12. Ceza Dairesinin 05/04/2012 gün, 2011/18371 E-2012/5120 K sayılı kararı. <https://avukatlarasor.net/q/mahkeme-kararlarin-gerekceli-olmasi-ceza-muhakemesi-kanunu-madde-34> Erişim Tarihi: 01.09.2020.
13. Abdali, Husain A., Samer S. Hoz, and Luis Rafael Mos-cote-Salazar (2018) "Cranial gravitational (falling) bullet injuries: Point of view." *Journal of neurosciences in rural practice* 9(2): 78.
14. Al-Tarshihi, M. I., and M. Al-Basheer (2014) "The falling bullets: post-Libyan revolution celebratory stray bullet injuries." *European journal of trauma and emergency surgery* 40(1): 83-85.
15. Kadhim, Ammar HK, Mustafa J. Neamah, and Ihssan S. Nema (2020) Cranial falling bullet injuries, a series of 30 cases in Iraq. *British journal of neurosurgery*. 1-7.